

Asia: VN/23782/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että sallittaisiin luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alko-holijuomien lisäksi myös enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse

valmistetut alkoholijuomat. Uudistuksen tavoitteena on ohjata alkoholipolitiikkaa vastuullisesti, reilua ja avointa kilpailua edistämällä, eurooppalaiseen suuntaan.

Ohjatessaan Suomea sanojensa mukaan vastuulliseen eurooppalaiseen, reilun ja avoimen kilpailun mah-dollistavaan alkoholipolitiikkaan, hallitus jättää huomiotta suomalaisen yhteiskunnan ja väestön suhteen alkoholiin. Siitä huolimatta, että suomalaisten säännöllinen alkoholinkäyttö on vähentynyt vuosien 2016–2023 välillä, ei säännöllisessä humalahakuisessa kulutuksessa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. (Suomalaisten alkoholinkäyttötavat 2023.) Tämä kielii väestön polarisaatiosta; ne, jotka juovat, juovat en-tistä enemmän ja voivat entistä huonommin. Alkon monopoliaseman purkaminen ja aikaisempaa vahvem-pien juomien hankkiminen päivittäistavaraostosten yhteydessä avaa mahdollisuuden polarisaation syve-nemiselle. Alkolle jäävä kansanterveydellinen tehtävä ja asema ei ulotu muualle vähittäismyyntiin. Hallitus toteaa tämän

uudistuksen olevan ensimmäinen osa hallitusohjelmaan kirjattua saatavuutta lisäävien toimien kokonaisuutta. Kokonaisuuden toteutuessa riski kulutuksen ja haittojen kasvuun lisääntyy.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa on systemaattisesti seurattu perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa asioiden alkoholin riskikäyttöä vuoden 2019 syys-kuusta alkaen. Toimintavuosien aikana riskitestin on tehnyt yhteensä 41 222 yli 18-vuotiasta asiakasta vuoden 2023 lokakuun loppuun mennessä. Heistä 13,3 % (keskiarvo) on tunnistettu alkoholin riskikäyttäjiksi. Erityinen huoli herää kuitenkin työikäisistä, 18–64-vuotiaista miehistä, joista 27 % ylitti tehdyssä riski-testissä alkoholin riskikäytön rajan. Alkoholin riskikäyttö on lisääntynyt Päijät-Hämeen hyvinvointialueella seuranta-aikana. Vuosilta 2016–2020 julkaistu PYLL-tilasto vahvistaa riskikäytöstä ongelmakäyttöön siirtymisen seurauksia: Päijät-Hämeessä sekä naiset, mutta erityisesti miehet menettävät potentiaalisia elin-vuosiaan eniten päihteiden vuoksi. Lisääntyvät päihdeongelmat ja polarisaatio kuormittavat merkittävästi jo muutoinkin kuormittunutta sote-järjestelmää. Alkoholin kulutusta ja haittoja voidaan ehkäistä, ja samalla välttää enneaikaisia menetyksiä mm. alkoholin yksinoikeusjärjestelmää ylläpitämällä ((Babor ym. 2023a, 2023b s.132–134, 313; WHO 2023).

Edellä esitetyn perusteella Päijät-Hämeen hyvinvointialue ei puolla hallituksen esitystä.

Leimio Susanna
Päijät-Hämeen hyvinvointialue